Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi jäsenvaltioiden tuomioistuinten välisestä yhteistyöstä siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa tapahtuvassa todisteiden vastaanottamisessa 28 päivänä toukokuuta 2001 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1206/2001 muuttamisesta”

(COM(2018) 378 final – 2018/203 (COD))

ja

”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa (’asiakirjojen tiedoksianto’) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1393/2007 muuttamisesta”

(COM(2018) 379 final – 2018/204 (COD))

(2019/C 62/09)

Esittelijä: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

Lausuntopyyntö	a) Euroopan parlamentti, 10.9.2018
	b) Euroopan parlamentti, 10.9.2018
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artikla
Vastaava erityisjaosto	”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus”
Hyväksyminen erityisjaostossa	2.10.2018
Hyväksyminen täysistunnossa	17.10.2018
Täysistunnon numero	538
Äänestystulos	184/0/9
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	

1. **Päätelmät ja suositukset**

1.1 ETSK panee merkille komission ehdotukset todisteiden vastaanottamista koskevan asetuksen ja asiakirjojen tiedoksiantoa koskevan asetuksen muuttamisesta.

1.2 ETSK kehottaa komissiota ottamaan huomioon tässä asiakirjassa ehdotuksista esitetyt, erityisesti kohtiin 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 5.9, 5.10, 6.3, 6.4 ja 6.6 sisältyvät huomiot, sillä ilman todellista oikeudellista aluetta ei voida hyödyntää täysipainoisesti sisämarkkinoiden tarjoamia vapauksia.

2. **Taustaa**

2.1 Jotta Euroopan unioniin voitaisiin luoda vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 81 artiklassa vahvistetaan perusta oikeudelliselle yhteistyölle yksityisoikeuden alalla asioissa, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia, myöntämällä EU:lle valtuudet hyväksyä toimenpiteitä jäsenvaltioiden lakien ja asetusten lähentämiseksi.

2.2 Sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan sitä edellyttäessä hyväksytään säädöksellä toimenpiteitä, jotta voidaan varmistaa jäsenvaltioiden tuomioistuinten päätösten ja muiden päätösten vastavuoroinen tunnustaminen ja täytäntöönpano sekä todisteiden vastaanottamista koskeva yhteistyö.

2.3 Jäsenvaltioiden välisen oikeudellisen avun säätelemiseksi EU on korvannut Haagin yleissopimuksiin perustuvat järjestelmät seuraavilla säädöksillä:

2.3.1 Neuvoston asetus (EY) N:o 1206/2001 ([1]) jäsenvaltioiden tuomioistuinten välisestä yhteistyöstä siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa tapahtuvassa todisteiden vastaanottamisessa, joka hyväksyttiin Saksan liittotasavallan aloitteesta (jäljempänä ”todisteiden vastaanottamista koskeva asetus”) ja jota sovelletaan kaikissa jäsenvaltioissa Tanskaa lukuun ottamatta.

2.3.2 Asetuksella perustettiin suora ja nopea EU:n laajuinen järjestelmä todisteiden vastaanottamista koskevien pyyntöjen toimittamista ja täyttämistä varten tuomioistuinten välillä, ja se sisältää tarkat säännöt tällaisten pyyntöjen muodosta ja sisällöstä. Asetuksella otettiin käyttöön järjestelmä tuomioistuinten kahdenvälistä suoraa kanssakäymistä varten ja korvattiin aiempi järjestelmä, jossa yhden jäsenvaltion tuomioistuin lähetti pyynnöt toisen jäsenvaltion keskuselimelle.

2.3.3 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1393/2007 ([2]) oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa (jäljempänä ”asetus asiakirjojen tiedoksiannosta”), jota sovelletaan kaikissa jäsenvaltioissa ([3]).

2.3.4 Tätä asetusta sovelletaan siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa, joissa oikeudenkäynti- tai muu asiakirja on lähetettävä tiedoksiantoa varten jäsenvaltiosta toiseen jäsenvaltioon. Asetusta ei kuitenkaan sovelleta vero-, tulli- tai hallinto-oikeudellisiin asioihin eikä valtion vastuuseen teoista tai laiminlyönneistä, jotka on tehty julkista valtaa käytettäessä *(acta iure imperii)*.

2.4 ETSK on aina kannattanut yhteisen vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen luomista Euroopan unioniin, mikä tarkoittaa – muun muassa – sellaisten oikeudellisen ja siviiliasioissa tehtävän yhteistyön alalla toteutettavien toimenpiteiden hyväksymistä, jotka ovat tarpeen, jotta jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmien yhteensopimattomuus tai monimutkaisuus eivät estä tai lannista kansalaisia ja yrityksiä harjoittamasta oikeuksiaan.

2.5 Eurooppalaisen oikeusalueen luomiseksi on joka tapauksessa parannettava tuomioistuinten välistä yhteistyötä ja tällä tavoin yksinkertaistettava ja nopeutettava menettelyjä, jotta voidaan poistaa puutteet ja viivästykset.

3. **Komission ehdotukset**

3.1 Komission ehdotusten tarkoituksena on muuttaa todisteiden vastaanottamista ja asiakirjojen tiedoksiantoa koskevia nykyisiä asetuksia.

3.2 *Ehdotus todisteiden vastaanottamista koskevan asetuksen muuttamisesta*

3.2.1 Ehdotuksen tavoitteena on parantaa vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen ja sisämarkkinoiden toimintaa parantamalla ja vauhdittamalla rajatylittävää todisteiden vastaanottamista.

3.2.2 Tarkoituksena on mukauttaa asetusta tekniseen kehitykseen hyödyntämällä digitalisoinnin etuja ja velvoittamalla, että viestinnän ja asiakirjojen vaihdon on tapahduttava oletusarvoisesti sähköisin välinein niin, että samalla noudatetaan tietosuojaa ja kunnioitetaan yksityisyyttä. Tämä ei saa heikentää millään tavoin osapuolten prosessuaalisia oikeuksia. Tätä varten järjestelmässä tulee olla hajautettu rakenne, joka mahdollistaa suoran viestinnän loppukäyttäjien välillä.

3.2.3 Ehdotuksella edistetään nykyaikaisten keinojen, kuten videoneuvottelujen käyttöä todisteiden vastaanottamisessa, jos henkilöä on kuultava toisesta jäsenvaltiosta. Ehdotuksella pyritään varmistamaan, että välitön todisteiden vastaanottaminen toteutetaan asiaankuuluvammin, useammin ja nopeammin sellaisen henkilön kuulemisessa, jonka kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa ja joka on todistaja, asianosainen tai asiantuntija.

3.2.4 Ehdotuksella poistetaan sähköisten (digitaalisten) todisteiden vastaanottamisen oikeudelliset esteet. Siinä säädetään digitaalisten todisteiden vastavuoroisesta tunnustamisesta. Näin voidaan rajoittaa kansalaisille ja yrityksille aiheutuvaa taakkaa ja vähentää sähköisten todisteiden hylkäämistä.

3.2.5 Ehdotuksessa esitetään ratkaisua ”tuomioistuimen” käsitteen tulkintaerojen korjaamiseksi. Käsitettä ei ole tällä hetkellä määritelty todisteiden vastaanottamista koskevassa asetuksessa. Tarkoituksena on poistaa asiaan liittyvä epävarmuus.

([1]) Neuvoston asetus (EY) N:o 1206/2001, annettu 28 päivänä toukokuuta 2001 (EUVL L 174, 27.6.2001, s. 1).

([2]) Asetus (EY) N:o 1393/2007, annettu 13 päivänä marraskuuta 2007, jolla kumotaan asetus (EY) N:o 1348/2000 (EUVL L 324, 10.12.2007, s. 79).

([3]) Tanskan kanssa tehdyn niin kutsutun rinnakkaissopimuksen nojalla (EUVL L 300, 17.11.2005, s. 55). Yhdistynyt kuningaskunta ja Irlanti ilmoittivat puolestaan perussopimuksen pöytäkirjassa N:o 21 olevan 3 artiklan nojalla haluavansa osallistua molempien asetusten hyväksymiseen ja soveltamiseen.

3.2.6 Ehdotus on johdonmukainen EU:n muiden oikeudellista ja siviiliasioissa tehtävää yhteistyötä koskevien välineiden kanssa eikä muodosta estettä viranomaisten väliselle tiedonvaihdolle, kun kyseessä on tuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpano avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ([4]) tai elatusvelvoitteita koskevat asiat ([5]), myöskään silloin, kun tiedoilla on todistusarvoa, jotta pyynnön esittänyt viranomainen voi vapaasti valita soveltuvimman menetelmän.

3.2.7 Ehdotuksessa säädetään jäsenvaltion diplomaattisten edustajien tai konsuliviranomaisten mahdollisuudesta vastaanottaa todisteita toisen jäsenvaltion alueella ja sillä alueella, jolla he suorittavat tehtäviään, ilman kyseisen jäsenvaltion keskuselimelle tai toimivaltaiselle viranomaiselle ennalta esitettävää pyyntöä.

3.2.8 Jotta voidaan varmistaa digitaalisten todisteiden vastavuoroinen tunnustaminen, jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti jäsenvaltiossa vastaanotettuja todisteita ei tulisi hylätä todisteina muissa jäsenvaltioissa vain siksi, että todisteet ovat digitaalisia.

3.2.9 Komissiolle siirretään SEUT-sopimuksen 290 artiklan mukaisesti säädösvalta muutosten tekemiseksi liitteissä oleviin vakiolomakkeisiin tai niiden saattamiseksi ajan tasalle.

3.3 *Asetus asiakirjojen tiedoksiannosta*

3.3.1 Tässä asetuksessa säädetään ensisijaisesti säännöistä, jotka koskevat yhdenmukaisia kanavia asiakirjojen toimittamiseksi jäsenvaltiosta toiseen tiedoksiantoa varten. Tätä tarkoitusta varten erityisen hyödyllisiksi ovat osoittautuneet nykyisen asetuksen soveltamisesta ja Euroopan unionin tuomioistuimen asiaa koskevasta oikeuskäytännöstä saadut kokemukset.

3.3.1.1 Asetuksen soveltamisalaa muutetaan, mutta muita kuin oikeudenkäyntiasiakirjoja koskevan osan sanamuoto pysyy ennallaan. Sitä vastoin oikeudenkäyntiasiakirjojen osalta asetusta sovelletaan kaikkiin tilanteisiin, joissa vastaanottajan kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa.

3.3.1.2 Näitä uusia vaatimuksia, joiden mukaan asiakirjojen tiedoksianto kuuluu asetuksen soveltamisalaan aina kun vastaanottajan kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa, sovelletaan ainoastaan haastehakemusten tai pyyntöjen tiedoksiantoon. Oikeudenkäynnin kuluessa myöhemmin toteutettavan oikeudenkäyntiasiakirjojen tiedoksiannon osalta lisäsuojalla on vähemmän merkitystä.

3.4 Lähettävien ja vastaanottavien viranomaisten välinen viestintä ja asiakirjojen vaihto toteutetaan sähköisesti sellaisista kansallisista tietojärjestelmistä koostuvan hajautetun tietojärjestelmän avulla, jotka on liitetty toisiinsa turvallisella ja luotettavalla viestintäinfrastruktuurilla, vaikka on olemassa mahdollisuus, että vaihtoehtoisia (perinteisiä) viestintäkeinoja käytetään, jos tietojärjestelmässä ilmenee odottamattomia ja poikkeuksellisia häiriöitä.

3.5 Ehdotuksessa säädetään, että jäsenvaltioiden on tarjottava apua vastaanottajan olinpaikan selvittämiseksi toisessa jäsenvaltiossa, mitä varten esitetään kolme eri vaihtoehtoa:

— oikeusapu jäsenvaltioiden nimettyjen viranomaisten välityksellä

— pääsyn tarjoaminen julkisiin kotipaikkarekistereihin Euroopan oikeusportaalin välityksellä

— yksityiskohtaisten tietojen esittäminen Euroopan oikeusportaalissa välineistä, joiden avulla voidaan selvittää henkilöiden olinpaikka jäsenvaltion alueella.

3.6 Oikeudenkäyntien ulkomaisia asianosaisia voidaan vaatia nimeämään heitä koskevien asiakirjojen tiedoksiantoa varten edustaja oikeudenkäyntijäsenvaltiossa.

3.7 Ehdotuksella parannetaan menettelyä, joka koskee vastaanottajan oikeutta kieltäytyä asiakirjan vastaanottamisesta, jos asiakirjaa ei ole laadittu asianmukaisella kielellä tai käännetty kyseiselle kielelle.

3.8 Ehdotuksessa velvoitetaan postipalvelujen tarjoajat käyttämään erityistä vastaanottokuittia (vastaanottoilmoitus), kun ne antavat asiakirjoja tiedoksi postitse asetuksen mukaisesti. Lisäksi säädetään sellaisia henkilöitä koskevista vähimmäisvaatimuksista, jotka voidaan hyväksyä sijaisvastaanottajiksi, jos postipalvelun tarjoaja ei pysty toimittamaan asiakirjaa vastaanottajalle henkilökohtaisesti.

([4]) Neuvoston asetus (EY) N:o 2201/2003, annettu 27 päivänä marraskuuta 2003 (EUVL L 338, 23.12.2003, s. 1).
([5]) Neuvoston asetus (EY) N:o 4/2009, annettu 18 päivänä joulukuuta 2008 (EUVL L 7, 10.1.2009, s. 1).

3.9 Ehdotuksella otetaan käyttöön asiakirjojen sähköinen tiedoksianto asetuksen mukaisena täydentävänä vaihtoehtoisena tiedoksiantomenetelmänä.

3.10 Oikeuteen saapumatta jättävän vastaajan tapauksessa on kaksi merkittävää uutuutta:

a) Asiaa käsittelevän tuomioistuimen on lähetettävä ilmoitus menettelyn aloittamisesta tai yksipuolisesta päätöksestä poissa olevan vastaajan saatavilla olevalle käyttäjätilille.

b) Ylimääräisen uudelleentarkastelun hakuajaksi asetetaan yhdenmukaisesti kaksi vuotta yksipuolisen tuomion antamisesta, kun haetaan poikkeuksellista vapautusta muutoksenhakuajan umpeenkulumisen aiheuttamista seuraamuksista menettelyissä, joilla riitautetaan päätöksen tunnustaminen ja täytäntöönpano toisessa jäsenvaltiossa.

4. **Yleistä**

4.1 ETSK suhtautuu myönteisesti komission ehdotuksiin todisteiden vastaanottamista koskevan asetuksen ja asiakirjojen tiedoksiantoa koskevan asetuksen muuttamisesta, sillä muutoksilla helpotetaan oikeudellista lähentymistä jäsenvaltioissa luomalla yhdenmukaiset kanavat asetusten soveltamisalalla.

4.2 Molemmilla ehdotuksilla edistetään oikeudellisen yhteistyön parantamista EU:ssa tuomioistuinten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen pohjalta (SEUT-sopimuksen 81 artikla), vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen vahvistamista (SEUT-sopimuksen 3 artiklan 2 kohta ja 67 artikla) ja sisämarkkinoiden toteuttamista (SEUT-sopimuksen 26 artikla).

4.3 Kaiken kaikkiaan komission ehdottaman sääntelykehyksen hyväksymisen ja soveltamisen tulisi edistää objektiivisesti monien sellaisten erilaisten näkymättömien esteiden poistamista, jotka vaikuttavat suoraan kaikkien kansalaisten – sekä jäsenvaltioiden kansalaisten että EU:ssa oleskelevien henkilöiden – elämään ja EU:ssa toimivien yritysten elinkeinotoimintaan.

4.4 Jotta voidaan taata oikeussuojan saatavuus ja oikeudenmukaiset oikeudenkäynnit, on välttämätöntä, että näiden kahden ehdotuksen säännöksiä sovelletaan oikeudenkäyntimenettelyihin, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia, ja että ne pannaan täytäntöön asianmukaisesti.

4.5 Ehdotukset ovat sopusoinnussa myös digitaalisten sisämarkkinoiden strategian kanssa sähköisen hallinnon osalta. Tämä koskee erityisesti tarvetta ryhtyä toimenpiteisiin julkishallinnon nykyaikaistamiseksi ja rajatylittävän yhteentoimivuuden saavuttamiseksi, mikä helpottaa vuorovaikutusta kansalaisten kanssa.

4.6 Ehdotuksilla parannetaan oikeusvarmuutta ja autetaan näin ehkäisemään viiveitä ja tarpeettomia kustannuksia, joita aiheutuu kansalaisille, yrityksille ja julkisille hallintoelimille, sekä korjaamaan osapuolten prosessuaalisten oikeuksien suojeluun liittyviä puutteita, sillä ehdotuksilla pyritään välttämään puolustautumisoikeuksien loukkaaminen oikeuskeinojen tasapuolisuuden periaatteen mukaisesti.

4.7 Huomautettakoon, että säännös delegoitujen säädösten antamisesta kahden asetusehdotuksen liitteiden ajan tasalle saattamiseksi ja muuttamiseksi ei ole yhdenmukainen ETSK:n tästä asiasta esittämän kannan ([6]) kanssa, sillä ehdotuksessa säädösvallan siirron kestoa ei ole rajoitettu, vaikka vaatimusten mukaan delegoitujen säädösten antamisen olisi oltava ajallisesti rajattua.

4.8 ETSK katsoo, että ilman todellista oikeusaluetta sisämarkkinoiden vapauksia ei voida hyödyntää täysimittaisesti.

5. **Yleisiä huomioita todisteiden vastaanottamista koskevasta asetuksesta**

5.1 Ehdotuksella todisteiden vastaanottamista koskevan asetuksen muuttamisesta on tarkoitus tehostaa asianosaisten toimivaltaisten elinten välistä sähköistä viestintää kalliimman ja hitaamman paperiasiakirjojen käytön sijaan ja edistää videoneuvottelujen hyödyntämistä toisessa jäsenvaltiossa olevien henkilöiden kuulemiseen ilman, että se heikentää millään tavalla osapuolten prosessuaalisia oikeuksia.

5.2 Ehdotuksessa oletetaan, että asianosaiset tuomioistuimet toimivat huolellisesti ja tehokkaasti ja noudattavat tarkkaan vilpittömän yhteistyön ja vastavuoroisen tunnustamisen periaatteita. Vastavuoroiseen tunnustamiseen viitataan nimenomaisesti, jotta voidaan estää digitaalisten todisteiden todistusarvon hylkääminen (ehdotetun asetuksen johdantoosan 4 kappale ja 18 a artikla). Ehdotus ei kuitenkaan sisällä säännöksiä sellaisten tilanteiden varalle, joissa pyynnön vastaanottanut tuomioistuin

([6]) EUVL C 288, 31.8.2017, s. 29; EUVL C 345, 13.10.2017, s. 67

— viivyttelee aiheettomasti

— ei esitä lainkaan perusteluja

— ei esitä riittäviä perusteluja.

Nämä tapaukset tarkoittavat käytännössä sitä, ettei ole mahdollisuutta käyttää tehokkaita oikeussuojakeinoja, ja olisikin löydettävä ratkaisu tällaisten tilanteiden välttämiseksi.

5.2.1 Tämä seikka on merkityksellinen, kun otetaan huomioon, että nykyisellään unionin oikeuden mukaan pelkästään se, että tuomioistuin, joka on velvoitettu esittämään ennakkoratkaisupyyntö Euroopan unionin tuomioistuimelle hoitamassaan asiassa, laiminlyö velvollisuuttaan, voidaan katsoa Euroopan unionin oikeudesta johtuvien jäsenvaltion velvollisuuksien vakavaksi rikkomukseksi ([7]).

5.2.2 On useita tilanteita, joissa pyynnön vastaanottanut tuomioistuin voi loukata vakavasti oikeussubjektien oikeuksia, jos se ei tee asianmukaista yhteistyötä erityisesti väliaikaisen oikeussuojan turvaamisessa, vaan vetoaa kansalliseen suvereniteettiin, kansalliseen turvallisuuteen, yleiseen järjestykseen jne. (ks. SEU-sopimuksen 4 artiklan 2 kohta), tai jäsenvaltioiden erilaisista tuomioistuinkäytännöistä johtuvien erojen tapauksessa.

5.2.3 Tällaisesta tilanteesta on kyse esimerkiksi niin kutsutussa pre-trial discovery -tapauksessa, sillä todisteiden vastaanottamisesta ulkomailla siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa 18. maaliskuuta 1970 tehdyn Haagin yleissopimuksen 23 artiklassa sallitaan, että sopimusvaltiot voivat vedota suvereniteettiin ja kieltäytyä näin oikeusapupyynnöistä prosessin alustavassa vaiheessa (haastehakemuksen jättämisen jälkeen mutta ennen oikeudenkäynnin aloittamista).

5.2.4 Voimassa olevassa asetuksessa (EY) N:o 1206/2001 tämä on jätetty soveltamisalan ulkopuolelle, vaikka siinä ei sinänsä käsitelläkään nimenomaisesti tätä kysymystä, kuten käy ilmi 4. heinäkuuta 2001 annetusta neuvoston julistuksesta 54/01 (asiak. 10571/01, s. 1).

5.2.5 Toisinaan aiheettomat viivästykset voivat johtua pyynnön vastaanottaneiden elinten riittämättömistä teknisistä valmiuksista tai teknisten infrastruktuurien huonosta toiminnasta. Jotta tällaiset tilanteet voitaisiin mahdollisimman pitkälti ehkäistä ja poistaa, ehdotuksessa tulisi antaa jonkinlainen säännös, jossa jäsenvaltioita vaadittaisiin takaamaan tuomioistuimiensa digitalisointi ja teknisten infrastruktuurien mukauttaminen.

5.3 Toisaalta ehdotuksen tiettyjä säännöksiä olisi täsmennettävä. Esimerkiksi 1 artiklan 4 kohdassa määritellään ”tuomioistuin” rajoittavalla tavalla esittämällä, että sillä tarkoitetaan asetuksessa ”jäsenvaltioiden toimivaltaisia oikeusviranomaisia, joilla on toimivalta ottaa vastaan todisteita tämän asetuksen mukaisesti”.

5.3.1 Tähän määritelmään voisivat sisältyä julkiset viranhoitajat (esimerkiksi notaarit), mutta sen ulkopuolelle suljetaan yksityiset välimiesoikeudet, olipa kyse sitten investointeihin, kauppaan tai kulutukseen liittyvä välimiesmenettely tai minkä tahansa muun asian ratkaiseva välimiesoikeus.

5.3.2 Tämä tarkoittaa, että jätetään huomioimatta kaupallisen ja taloudellisen toiminnan alan välimiesoikeuksien suuri merkitys jäsenvaltioissa ja kolmansissa maissa.

5.3.3 Kolmansien maiden kohdalla esille voi nousta vireilläoloon liittyviä tilanteita tai ongelmia, jotka koskevat niiden päätösten täytäntöönpanoa pyynnön vastaanottaneiden jäsenvaltioiden tuomioistuimissa (esimerkiksi oikeudenkäyntikielto eli anti-suit injunction), mikä voi aiheuttaa oikeudellista epävarmuutta.

5.3.4 On totta, että tämä rajoittava ”tuomioistuimen” määritelmä on yhdenmukainen Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa, sillä sen oikeuskäytännössä on tapana evätä ”tuomioistuimen” asema yksityisiltä välimiesoikeuksilta ([8]).

5.3.5 ETSK katsoo, että tämän Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön automaattinen soveltaminen kyseessä olevalla alalla saattaa luoda tilanteen, jossa välimiesoikeuksien päätöksiä ei tunnusteta tai pyynnön vastaanottanut tuomioistuin kieltäytyy yhteistyöstä, mikä voisi – joissakin tapauksissa – loukata asianosaisten puolustautumisoikeuksia.

([7]) Ks. julkisasiamies Wathelet'n ratkaisuehdotus asiassa C-416/17, Euroopan komissio vastaan Ranskan tasavalta, kohdat 95–103.

([8]) Esimerkiksi seuraavat asiat: asia Nordsee 102/81 (1982), kohdat 10–13; asia Eco Swiss C-126/97 (1999), kohta 34; asia Denuit y Cordier C-125/04 (2005), kohta 13; asia Gazprom, C-536/13 (2015), kohta 36; asia Achmea C-284/16 (2018), kohdat 45–49 jne.

5.3.6 Tämän arvion ulkopuolelle on kuitenkin jätettävä kahdenvälisiin sijoitussopimuksiin sisältyvät sijoittajan ja valtion väliset välityslausekkeet, sillä ne ovat ristiriidassa unionin oikeuden kanssa, eikä niillä ole oikeudellista vaikutusta, koska ne ovat laittomia siitä syystä, että ne ovat päällekkäisiä sisämarkkinoiden sääntöjen kanssa ja syrjivät sijoittajia EU:ssa, kuten Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä on todettu tuomiossa Achmea ([9]).

5.4 Ehdotetun asetuksen 17 b artiklassa myönnetään jäsenvaltion diplomaattisille edustajille tai konsuliviranomaisille mahdollisuus vastaanottaa todisteita ilman ennalta esitettävää pyyntöä toisessa jäsenvaltiossa kuin missä heidät on akkreditoitu. Tämä valtuus on rajattu heidän edustamansa jäsenvaltion kansalaisten vapaaehtoiseen kuulemiseen kyseisessä jäsenvaltiossa käynnissä olevaa oikeudenkäyntiä varten.

5.5 Olisi tarkoituksenmukaista, että näitä ehdotuksessa virkamiehille osoitettuja oikeusapuun liittyviä tehtäviä voitaisiin laajentaa, jotta ne voitaisiin mukauttaa EU:n nykytilanteeseen erityisesti, kun otetaan huomioon jäsenvaltioiden kansalaisten vapaa liikkuvuus ja oleskelu sekä yritysten sijoittautumisvapaus. Kyseisten virkamiesten valtuuksia todisteiden vastaanottamisessa voitaisiinkin laajentaa koskemaan myös ulkomaalaisia ilman tarvetta pyytää ennakkoon lupaa tai vastaanottavan valtion omia kansalaisia, jos kyseinen valtio sallii sen.

5.6 Hyvin tärkeä asia – mistä ETSK on yhtä mieltä – on tarve asettaa velvollisuus auttaa toimittavaa jäsenvaltiota sellaisen henkilön kotipaikan etsimisessä, jolle on annettava tiedoksi oikeudenkäynti- tai muu asiakirja muussa vastaanottavassa jäsenvaltiossa, kun kotipaikka ei ole tiedossa.

5.7 Toisaalta kyseessä olevan ehdotuksen yhteydessä tulee ottaa huomioon ”EU:n oikeusasioiden toimintasuunnitelma vuoteen 2020”, jonka avulla pyritään vahvistamaan perusoikeuksia ja myös prosessuaalisia oikeuksia siviiliasioissa.

5.8 Tältä osin ehdotuksen digitalisointitoimet noudattavat asianosaisten tuomioistuinten välisen sähköisen vaihdon järjestelmän tietosuojaan ja yksityisyyden suojaan liittyviä vaatimuksia, kuten järjestelmän käyttäjien määritteleminen ennalta (ainoastaan jäsenvaltioiden tuomioistuimet ja oikeusviranomaiset).

5.9 Vaikka odotettavissa on, että tällaisiin sähköisiin infrastruktuureihin kohdistuvat hyökkäykset moninkertaistuvat tulevaisuudessa – riski voi kasvaa kyseessä olevien tietojärjestelmien yhteenliittämisen myötä –, ehdotukseen ei sisälly mitään säännöstä siitä, miten vastuu määräytyy, jos arkaluontoiset tiedot pääsevät leviämään tai jos jonkin menettelyn todisteaineisto jopa tuhoutuu kyberhyökkäysten tai tietojärjestelmän virheiden tai kaatumisten seurauksena.

5.10 Tämä voi loukata vakavasti oikeussubjektien oikeuksia, eikä ole keinoja vaatia vahinkojen aiheuttajia vastuuseen. Lisäksi voi myös käydä niin, että oikeussubjektien on itse kärsittävä nämä vahingot, jos niiden aiheuttajat vetoavat ylitsepääsemättömään esteeseen.

6. **Yleisiä huomioita ehdotuksesta asiakirjojen tiedoksiantoa koskevaksi asetukseksi**

6.1 ETSK katsoo, että ehdotus asetukseksi asiakirjojen tiedoksiannosta parantaa ja nopeuttaa oikeudenkäyntimenettelyjä, sillä sen avulla yksinkertaistetaan ja sujuvoitetaan asiakirjojen tiedoksiantoa koskevia yhteistyömekanismeja. Näin parannetaan oikeudenkäyttöä tapauksissa, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia, vahvistetaan prosessuaalisia siviilioikeuksia ja parannetaan keskinäistä luottamusta jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmien välillä.

6.2 Ehdotuksen tavoitteena on tehdä loppu hitaudesta ja usein esiintyvästä annettujen määräaikojen noudattamatta jättämisestä – näitä tilanteita esiintyy, koska asiakirjojen toimittajina ovat toimivaltaiset elimet – velvoittamalla, että asiakirjojen toimittamisen on tapahduttava sähköisesti. Lisäksi ehdotuksella vahvistetaan vastaanottajan puolustautumisoikeuksia toimivaltaisten elinten erilaisilla kohdennetuilla toimilla, joilla pyritään korjaamaan asiakirjan vastaanottamisesta kieltäytymiseen tai yksipuolisiin tuomioihin liittyvät epävarmuudet.

6.3 On pantava merkille tämän ehdotuksen henkilöllisen ja aineellisen soveltamisalan laajuus, sillä ehdotus kattaa kaikki henkilöt – sekä luonnolliset henkilöt että oikeushenkilöt –, mihin sisältyvät kaikki kauppiaat eli myös mikroyritykset, ja vain nimenomaisesti määritellyt poikkeukset sallitaan (1 artiklan 1 ja 3 kohta).

([9]) Tuomio Achmea asiassa C-284/16, annettu 6 päivänä maaliskuuta 2018 (ECLI:EU:C:2018:158).

Kaikkien kieliversioiden on vastattava toisiaan, jotta tulee selväksi, että ehdotettu asetus koskee paitsi asiakirjaa, joka käynnistää menettelyn, myös kaikkia oikeudenkäyntiasiakirjoja.

6.4 ETSK on yhtä mieltä takeista ja suojatoimista, joiden nojalla vastaanottaja voi kieltäytyä asiakirjan vastaanottamisesta, ja vastaanottavan viranomaisen velvollisuudesta ilmoittaa tästä asiasta. Toisaalta menettelyn osapuolten oikeuksien tasapainottamiseksi on tarpeen, että vastaaja on täysin tietoinen menettelyn vireille panneesta asiakirjasta, minkä vuoksi voisi olla aiheellista sisällyttää kielivaatimuksiin vastaanottajan ymmärtämä kieli tai jokin tiedoksiantopaikan virallisista kielistä.

6.5 Ehdotuksessa voisi olla tarkoituksenmukaista säätää täydentävistä keinoista antaa asiakirjat tiedoksi kirjeitse, suoraan vastaanottavan jäsenvaltion oikeusviranomaisten, viranomaisten tai muiden toimivaltaisten henkilöiden välityksellä ja sähköisesti.

6.6 Joka tapauksessa on tärkeää suojata ja taata sekä oikeudenkäyntiasiakirjojen että muiden asiakirjojen eheys ja tarkoitusperä.

Bryssel 17. lokakuuta 2018.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean puheenjohtaja
Luca JAHIER